

elektro maribor

Letos praznujemo 40. obletnico osvoboditve in 35. obletnico samoupravljanja. Proslavljamo jih delovno, pri tem pa ocenjujemo naše delovne uspehe in prehojeno pot razvoja naše dejavnosti na območju, ki ga z električno energijo oskrbujejo delavci, združeni v delovni organizaciji Elektro Maribor.

Razvoj gospodarstva, s tem pa tudi družbe kot celote, zahteva od nas, da z razvojem, tako v tehničnem pogledu kot v pogledu kadrov in organizacije dela, usklajeno sledimo rastočim potrebam po električni energiji. V zadnjem desetletju smo pri izgradnji novih zmogljivosti za distribucijo električne energije dosegli znaten napredek. Zgradili smo načrtovano mrežo 110 kV vodov s pripadajočimi razdelilnimi transformatorskimi postajami, ki so ključni objekti za sedanjo in perspektivno oskrbo uporabnikov z električno energijo. Prehod obratovanja na 20 kV srednjo napetost je domala v celoti uresničen povsod, kjer je bilo to predvideno.

Pomembno mesto v dosedanjih uspehih ima uvajanje avtomatizacije v procesu obratovanja, ki prav tako znatno prispeva k večji gospodarnosti ter zanesljivosti obratovanja.

V preteklem desetletju, po organiziranju temeljnih organizacij, smo priča nadaljnjemu razvoju samoupravnih socialističnih odnosov, ki dajejo nove kakovosti. Delavci v posameznih sredinah odločajo

o rezultatih svojega dela, upoštevajo pri tem dogovore in sporazume z drugimi delavci v združenem delu. Delovna organizacija kot celota dobiva vse bolj svoj ustavno opredeljen pomen.

Delavci Elektro Maribora upravljamo z družbenimi sredstvi velike vrednosti. Od tod in iz opredelitve, da opravljamo dejavnost posebnega družbenega pomena, izvira naša odgovornost do uporabnikov in družbene skupnosti, ki nas spremlja na vseh področjih poslovanja.

Da razdelimo 1.166.000 MWh letno 163.000 uporabnikom, obratujemo in vzdržujemo 12.800 km mreže s 26 RTP in preko 2000 napajalnih transformatorskih postaj. Skoraj v celoti sami gradimo in obnavljamo vse distribucijske elektroenergetske naprave.

Dosežena stopnja v razvoju nas vzpodbuja, da bomo s kontinuiranimi vlaganji v izgradnjo in obnovo elektroenergetskih naprav tudi v bodoče sposobni zagotavljati električno energijo za vse potrebe, pri tem pa moramo naprej razvijati lastno tehnologijo ob upoštevanju dosežkov v svetu in domačih možnostih. Doseganje teh ciljev, načrtanih v dolgoročni poslovni politiki celotnega elektrogospodarstva Slovenije, pa bo mogoče z naporom vseh delavcev, s krepitevijo samoupravnih socialističnih odnosov in z uporabo znanja.

Ko pogledamo po dokumentaciji v preteklost, tja do leta 1945, lahko vidimo, kako so se razvijale oblike organiziranosti elektrodistribucijske dejavnosti v Mariboru, Ptuj, Slov. Bistrici, G. Radgoni, M. Soboti in Ljutomeru in to vse do danes, ko vsa navedena območja pokriva v letu 1979 ustanovljena delovna organizacija. Razvoj organizacijskih oblik, torej predhodnic današnje DO, je potekal takole:

- V letu 1946 so dejavnosti za distribucijo električne energije izvajali v Upravi za Maribor mesto in v Mariborski okrožni upravi, ki sta bili v sestavi podjetja Državne elektrarne Slovenije. V okviru Mariborske okrožne uprave so bili organizirani obrati: Maribor okolica, Ptuj, Ormož, Gornja Radgona, Ljutomer, Murska Sobota in Radvanje (Pekre). Nekaj kasneje je bila ustanovljena še delavnica za izdelovanje opreme in železnih konstrukcij za izgradnjo transformatorskih postaj, daljnovodov in nizkonapetostnih omrežij na Teznu, v njej pa so tudi popravljali in umerjali električne števec. Leta 1949 postane ta delavnica samostojna enota EMD Maribor — Tezno, ki se nato v letu 1950 organizira v samostojno Državno gospodarsko podjetje splošnega državnega pomena in se kmalu nato preimenuje v Elektrokovino.
- V letu 1949 obe mariborski upravi preideta v sestavo novo ustanovljenega Podjetja za razdeljevanje električne energije s sedežem v Ljubljani.
- V letu 1951 preneha obstajati Podjetje za razdeljevanje električne energije, istočasno pa se ustanovi 5 podjetij za distribucijo električne energije. Eno izmed njih je tudi Podjetje za distribucijo električne energije, Elektro Maribor, s sedežem v Mariboru. Tega leta se je v okviru tega podjetja ustanovil novi obrat Slovenska Bistrica.
- V letih od 1951 do 1953 so se od Elektrokovine postopoma odcepile delavnice (zaradi notranje delitve dela). Te delavnice so se vključile v tedanje Podjetje za distribucijo električne energije Elektro Maribor.
- V letu 1952 se iz enega Podjetja za distribucijo električne energije ustanovita dve podjetji, in sicer: Podjetje Elektro Maribor—okolica z obrati Maribor okolica, Slov. Bistrica, Gornja Radgona, Murska Sobota, Ptuj in Radvanje ter Podjetje Maribor mesto, ki je nastalo iz dotedanjega obrata Maribor mesto.
- V letu 1954 postaneta obe predhodno navedeni podjetji članici, v tem letu ustanovljenega, ELES-a (Elektrogospodarska skupnost Slovenije), ki je imela sedež v Ljubljani.
- v letu 1958 je prešel obrat Pekre iz tedanjega Podjetja Elektro Maribor okolica v novoustanovljeno podjetje Elektroprenos, ki je imelo nalogo skrbeti za visoko napetostne naprave nad 35 kV.
- V tem času je bil zaradi potreb distribucijske dejavnosti ustanovljen novi samostojni obrat Remontne delavnice Radvanje

s transformatorsko delavnico, elektrokovinsko delavnico, števeno delavnico, avtomehanično delavnico in elektromotorno delavnico.

- V letu 1958 postaneta obe podjetji tudi članici strokovnega združenja DES, ki se je ustanovilo istega leta. V letu 1961 se to združenje preimenuje v Poslovno združenje DES.
- V letu 1962 se zaradi skupnih interesov Podjetju Elektro Maribor okolica pridruži (pristopi) podjetje Elektron iz Ljutomera, iz katerega se organizira nov obrat Gradnje in montaža Ljutomer, ki izvaja novogradnje, obnove in vsa srednja investicijska vzdrževalna dela na vzhodnem območju Podjetja Elektro Maribor okolica.
- V letu 1963 se ustanovi v Mariboru nov obrat Gradnje in montaža Maribor z isto dejavnostjo, kot jo ima obrat v Ljutomeru, le da jo izvaja na zahodnem območju Podjetja Maribor okolica.
- V letu 1963 se Podjetje Elektro Maribor okolica in Podjetje Elektro Maribor mesto na podlagi odločbe IS. Skupščine SR Slovenije združita v Podjetje za distribucijo električne energije Elektro Maribor, ki je imelo 10 organizacijskih enot, in to: obrat Maribor okolica, obrat Slov. Bistrica, obrat Gornja Radgona, obrat Murska Sobota, obrat Ptuj, obrat Maribor mesto, obrat Remontne delavnice, obrat Gradnje in montaža Ljutomer, obrat Gradnje in montaža Maribor in uprava s sedežem v Mariboru.

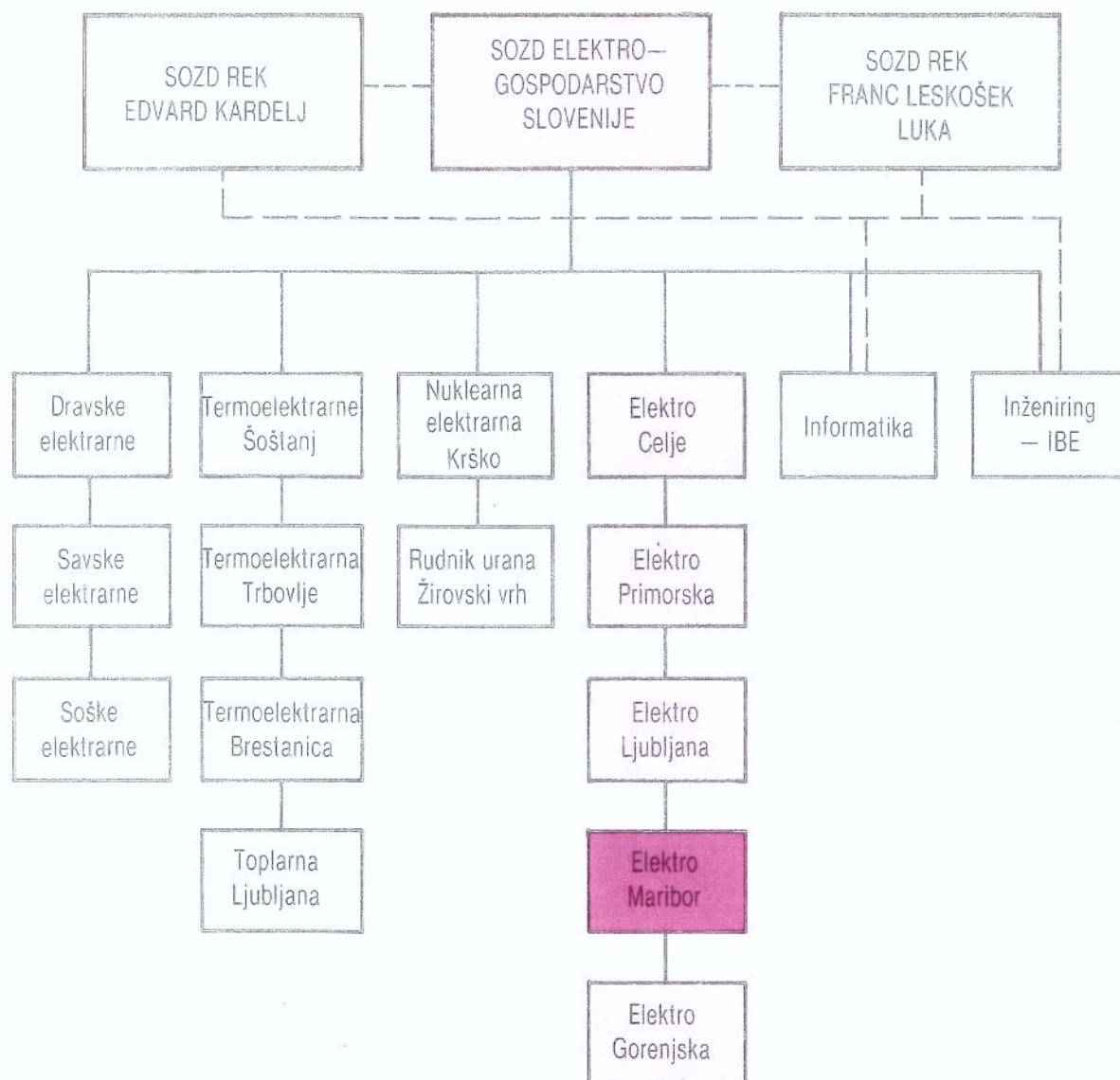
Podjetje Elektro Maribor je bilo eno izmed 5 podjetij za distribucijo električne energije v Sloveniji, ki so se vsa v letu 1971 spojila v Združeno podjetje za distribucijo električne energije Slovenije v Ljubljani.

- V letu 1974 se je iz dotedanjih 9 obratov ustanovilo 9 TOZD in iz dotedanje uprave so se ustanovile skupne službe za opravljanje skupnih poslov. Vse TOZD so se še v istem letu združile v Skupnost TOZD s sedežem v Mariboru, prav tako pa so se združile tudi v Podjetje za distribucijo električne energije Slovenije DES s sedežem v Ljubljani. Podjetje DES je združevalo 26 TOZD iz vse Slovenije, ki so bile organizirane tudi v 5 Skupnostih TOZD, ki so pokrivalo 5 preskrbovalnih območij v celotni republiki.

Podjetje DES in Skupnost TOZD Elektro Maribor sta bili vpisani v sodni register OZD v letu 1975. Na podlagi navedenega lahko vidimo, da je bilo od leta 1945 do leta 1975 v elektrodistribucijski dejavnosti kar precej sprememb v njeni organiziranosti. Vendar pa kljub temu tudi po tem obdobju aktivnosti v zvezi s spremembami v organiziranosti niso prenehale.

Z uveljavitvijo zakona o združenem delu v letu 1976 so se v elektrodistribucijski dejavnosti v okviru republike, torej tudi v skupnosti TOZD Elektro Maribor, pričele aktivnosti za potrebne spremembe v organiziranosti. Po določilih zakona o združenem delu Skupnosti TOZD namreč niso več OZD z lastnostjo pravne osebe. Zaradi tega je bilo potrebno Skupnost TOZD ukiniti in brisati iz sodnega registra OZD in namesto nje v skladu z zakonom ustanoviti delovno organizacijo.

Shematičen prikaz organiziranosti SOZD ELEKTROGOSPODARSTVO
Slovenije in povezava SOZD EGS s SOZD REK Edvard Kardelj in SOZD
REK Franc Leskošek—Luka preko DO skupnega pomena
DO Inženiring in DO Informatika

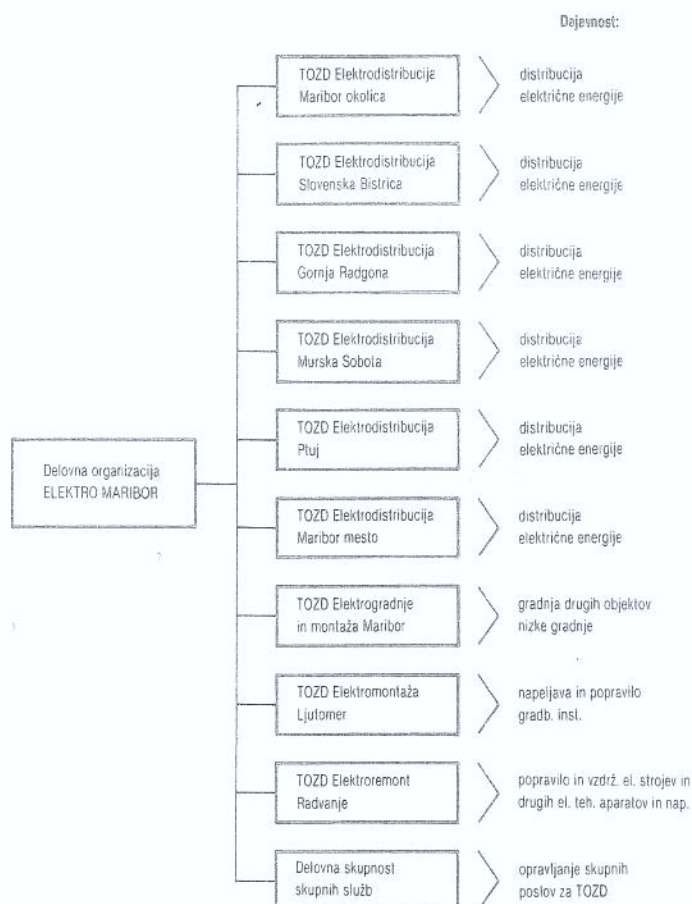
Delovna organizacija je bila nato ustanovljena v začetku leta 1979, ko so vse TOZD v sestavu DO sprejele samoupravni sporazum o združitvi v DO Elektro Maribor s sedežem v Mariboru. Zaradi formalno pravnih razlogov pa te DO nismo mogli vpisati v sodni register vse do leta 1982, ko smo nazadnje 1. aprila le lahko izvršili vpis nove DO v sodni register. Istočasno pa so takrat iz sodnega registra brisali Podjetje-DES Ljubljana.

V sestavu nove DO Elektro Maribor so bile vse tiste TOZD in skupne službe, ki so že bile organizirane v okviru bivše Skupnosti TOZD Elektro Maribor.

Kljub temu, da smo novo DO registrirali šele 1. 4. 1982, pa smo na podlagi novih predpisov že pred tem sprožili nove aktivnosti v zvezi z reorganizacijo naše DO, kajti v letu 1981 je bil uveljavljen republiški zakon o energetskega gospodarstvu, ki je zavezoval vse OZD na področju energetike, da morajo v roku 1 leta od njegove uveljavitve uskladiti (s tem zakonom) svojo organiziranost in poslovanje. V letu 1982 pa je bil na podlagi prej navedenega zakona uveljavljen republiški družbeni dogovor, ki je podrobneje opredelil kriterije in pogoje za organiziranje, oz. za spremembe v organiziranosti OZD v energetskega gospodarstvu republike.

Konkretne aktivnosti v tej zvezi so v naši DO stekle že v začetku meseca januarja 1983. leta, ko je skupna komisija DO izdelala na podlagi kriterijev iz republiškega družbenega dogovora analizo, iz katere je bilo razvidno, da vse TOZD v sestavu DO izpolnjujejo vse pogoje in torej lahko ostanejo še nadalje organizirane kot TOZD. Prav tako pa je bilo takrat ugotovljeno, da tudi DO izpolnjuje vse pogoje za DO iz družbenega dogovora, tako da niso bile potrebne nikakršne dodatne aktivnosti v tej zvezi.

Na podlagi ugotovitev iz omenjene analize so delavci v vseh TOZD v sestavu DO sprejemali ocene, s katerimi so ugotovili, da TOZD izpolnjujejo pogoje za TOZD po določilih družbenega dogovora.

To se je dejansko začelo že 24. avgusta 1950. leta, ko je bil v pravnem predhodniku današnje delovne organizacije izvoljen prvi delavski svet.

Pomembnejša prelomnica v zgodovini samoupravljanja je v naši DO leto 1963, ko je z združitvijo 2 podjetij nastalo eno podjetje z 9 obrati in upravo. Takrat so poleg centralnega DS v vseh obratih izvolili svete enot kot samoupravni organ z določenimi zakonsko omejenimi pristojnostmi. Z izidom 15. ustavnega amandmaja v letu 1968 pa so se pristojnosti svetov enot še povečale zlasti na področju odločanja o obveznostih in pravicah, ki izvirajo iz dela. Naslednja pomembna prelomnica za razvoj samoupravljanja v naši DO je ustanovitev 9 temeljnih organizacij in skupnih služb v letu 1974, ki so se združile v Skupnost TOZD.

Takrat so delavci v vseh TOZD (bivše enote) prvič neposredno izvolili svoje delavske svete in organe samoupravne delavske kontrole. Istočasno so delavci v TOZD in delavci v skupnih službah na temelju delegatskega principa izvolili svoje delegate v delavski svet in organ samoupravne delavske kontrole Skupnosti TOZD Elektro Maribor.

Prav tako so delavci distributivnih TOZD v sestavu Skupnosti TOZD Elektro Maribor takrat izvolili svoje delegate v delavski svet Podjetja DES iz Ljubljane in v delavski svet SOZD EGS.

Po letu 1982 delavci distributivnih TOZD niso več volili delegatov v DS Podjetja DES, ker je to pravno prenehalo obstajati.

Delavski sveti TOZD so odločali v okviru zakonskih pristojnosti o skoraj vseh družbenoekonomskih razmerjih v TOZD, razen o tistih, za katere so se s samoupravnimi sporazumi dogovorili, da o njih odloča DS Skupnosti TOZD, DS Podjetja DES in DS SOZD EGS.

Samoupravljanje se je še bolj razvilo po letu 1979, ko se je vseh 9 TOZD iz sestava bivše Skupnosti TOZD združilo v delovno organizacijo Elektro Maribor. Tistega leta so delavci v vsaki TOZD po delegatskem principu izvolili samoupravne organe DO, to je delavski svet DO in odbor samoupravne delavske kontrole DO. Delegati v samoupravnih organih DO odločajo le na podlagi smernic in stališč, ki jih dobijo od delavcev v TOZD, in to v skladu s samoupravnimi akti TOZD in DO.

O pomembnejših družbenoekonomskih razmerjih pa odločajo delavci TOZD in delavci DSSS na zborih delavcev in z referendumi.

Po letu 1976 se je samoupravljanje razvilo in poglobilo tudi še v drugi smeri, to je „izven“ TOZD in DO, in sicer v različnih samoupravnih interesnih skupnostih, kjer neposredno izvoljeni delegati TOZD preko delegacij TOZD (združenih oz. posebnih) skupaj z delegati iz drugih OZD usklajujejo svoje interese z interesi delavcev drugih OZD na področju SIS združenih dejavnosti (socialno skrbstvo, zaposlovanje, stanovanjske zadeve, zdravstvo, kultura, izobraževanje, raziskovalne dejavnosti, pokojninsko in invalidsko

zavarovanje itd.) in na področju SIS materialne proizvodnje (energetika, promet itd.), tako da v skupščinah teh SIS odločajo v okviru smernic in stališč, ki jih dobijo od delavcev v TOZD oz. DSSS.

Poudariti je še treba, da delavci TOZD in DSSS preko svojih delegacij v zborih združenega dela soddločajo skupaj z delegacijami drugih OZD v skupščinah posameznih družbenopolitičnih skupnosti, in to o zadevah, ki jih v skladu s predpisi rešujejo v teh skupščinah. Tudi tukaj delegati TOZD in DSSS na podlagi smernic in stališč delavcev v TOZD in v DSSS usklajujejo interese le-teh z interesi delavcev iz drugih OZD in s širšimi družbenimi interesi.

V vsaki temeljni organizaciji združenega dela in v delovni skupnosti skupnih služb, ki so v sestavu DO Elektro Maribor, so organizirane sledeče družbenopolitične organizacije:

- zveza sindikatov
- zveza komunistov
- zveza socialistične mladine

Zveza sindikatov je najmnogičnejša družbenopolitična organizacija in je organizirana v okviru osnovne organizacije ZSS v TOZD in v DSSS. Izvršilne naloge zanje opravljajo izvršilni odbori OZ ZSS.

Mladinci in mladinke so v TOZD in v DSSS organizirani v osnovni organizaciji zveze socialistične mladine Slovenije.

Vse navedene DPO delujejo na podlagi svojih programov, pravil, statutov oz. drugih aktov.

Na ravni delovne organizacije se predstavniki (določeni delegirani člani) družbenopolitičnih organizacij iz vseh TOZD in iz DSSS po potrebi sestajajo na problemskih oz. akcijskih konferencah, zaradi obravnavanja in reševanja skupnih problemov.

Interesno združevanje uporabnikov el. energije in izvajalcev el. energetske dejavnosti

Električna energija je, tako kot druge vrste energije, temeljni pogoj za razvoj gospodarstva in razvoj družbe nasploh. Taka opredelitev elektroenergetike je znana že zelo dolgo, zaradi tega je uvrščena med dejavnosti posebnega družbenega pomena. Takšen položaj dejavnosti izhaja iz posebnega interesa uporabnikov za nemoteno delovanje elektroenergetskega sistema v tehničnem in gospodarskem pogledu.

Z zakonom o elektrogospodarstvu iz leta 1973 so bila med drugim določena načela, naloge in oblike interesnega združevanja uporabnikov električne energije in izvajalcev oskrbe. Tedaj so pričele delovati Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije in pet SIS — preskrbovalnih območij, med njimi tudi za preskrbovalno območje Elektro — Maribor. Osnovne naloge teh Skupnosti so bile, da preko svojih organov usklajujejo in z dogovarjanji med uporabniki ter izvajalci skrbijo za zagotavljanje tekoče in perspektivne oskrbe z električno energijo. Sprejemanje razvojnih načrtov in programov, načrtov graditve elektroenergetskih naprav ter zagotavljanje finančnih sredstev so tako naloge, ki imajo v delovanju teh interesnih skupnosti prevladujoče mesto.

V svojem desetletnem delovanju so te institucije našega samoupravnega sistema v celoti potrdile svojo vlogo in potrebnost. Zahvaljujoč usklajenim razvojnim načrtom, uspešnosti izgradnje in zagotavljanju sredstev po letu 1973 nismo več doživljali večjih kriz zaradi pomanjkanja električne energije.

SIS p. o. Elektro Maribor je v preteklem obdobju bila mesto dogovarjanja o razvojnih načrtih in načrtih izgradnje elektrodistribucijskih naprav. V polni meri so se usklajevale potrebe uporabnikov v gospodarstvu in široki potrošnji z možnostmi, saj vemo, da zaradi pomanjkljivega vlaganja v razvoj predvsem kakovost električne energije ni pri vseh uporabnikih vselej na zadovoljivi višini.

Vedno se je kazala potreba po enakomernem razvoju v vseh delih območja, zato se uporabniki odločajo za združevanje dodatnih sredstev. Uspešnost take poslovne politike je dovoljevala, da je bila posebna skrb namenjena razvoju manj razvitih in obmejnih območij.

Rezultati delovanja interesnih skupnosti na obeh ravneh se danes kažejo tudi in predvsem v izgrajenosti ključnih 110 kV-nih in ostalih elektrodistribucijskih naprav na območju Elektro-Maribor, ki zagotavljajo uporabnikom nemoteno in kvalitetnejšo oskrbo z električno energijo. Električna energija tako v zadnjem desetletnem obdobju ni bila nikoli omejitveni faktor razvoja.

Po letu 1981 je interesno združevanje doživelo nov napredek. Po zakonu o energetskega gospodarstvu so na novo opredeljene vloge, naloge in oblike interesnega združevanja enotno za vse energetske dejavnosti. Na ravni republike se je ISE preoblikovala v Posebno interesno skupnost za elektrogospodarstvo in premogovništvo.

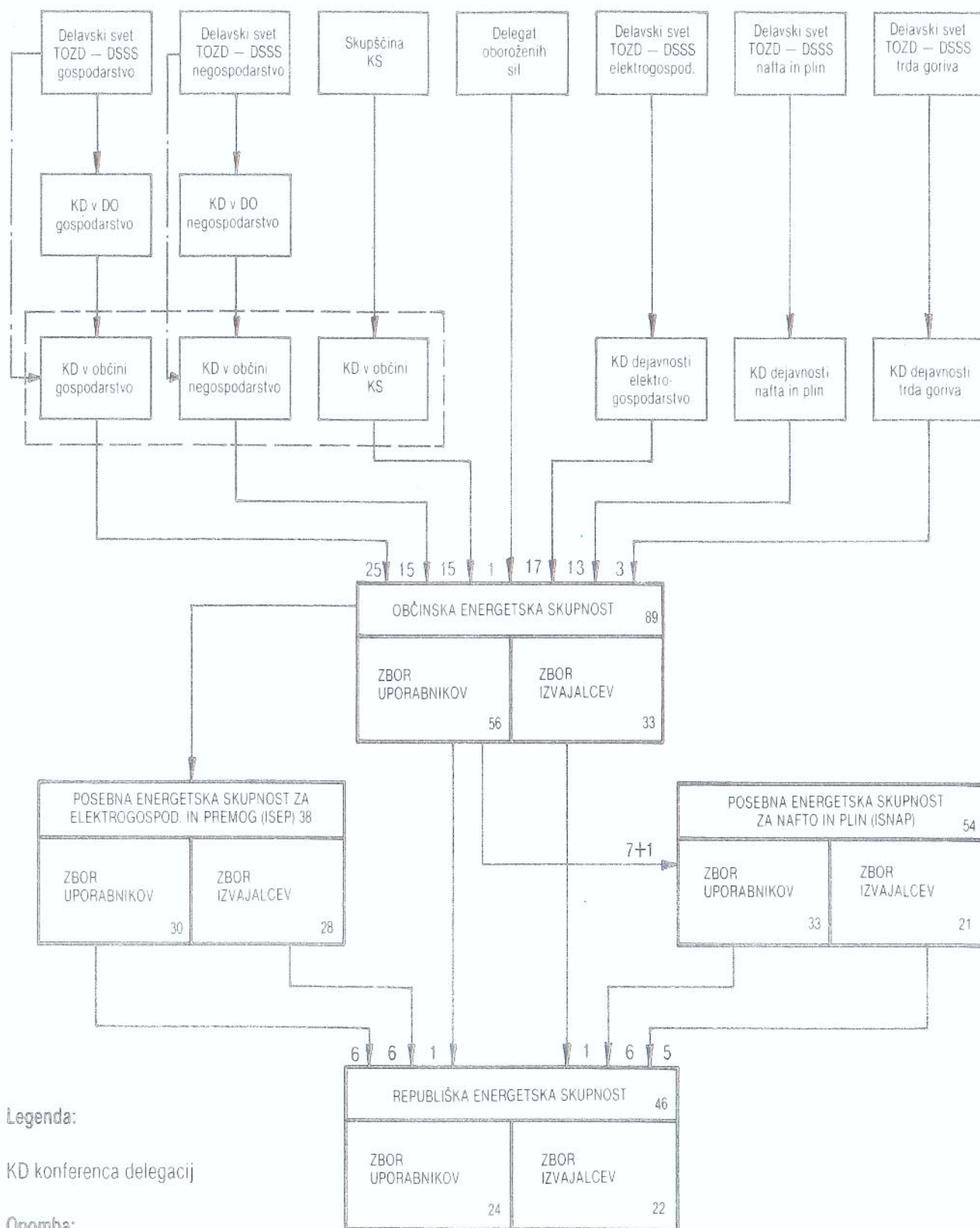
Kot obvezna oblika združenja uporabnikov in izvajalcev se je ustanovila še Posebna interesna skupnost za nafto in plin in Energetska skupnost Slovenije. Na našem območju je oktobra 1983 po enoletnih pripravah pričela delovati Občinska energetska skupnost za Podravje, Pomurje in Slov. Konjice.

V taki obliki interesnega združenja so možnosti za kreiranje in vodenje enotne energetske politike na vseh energetskih področjih ter za učinkovito usklajanje potreb po vseh vrstah energetskih virov.

Potrebe po združenju in cilji teh oblik samoupravnega združevanja uporabnikov in izvajalcev energetskih dejavnosti so istovetni s cilji prejšnjih oblik. Delovanje in odločanje pa sloni na delegatskem principu, po katerem obstaja možnost vključitve interesa sleherne OZD in KS uporabnikov kot tudi vseh izvajalcev energetskih dejavnosti na območju skupnosti v OES in vse do RES.

V dosedanjem skoraj dveletnem delovanju interesnih skupnosti za področja energetike se v celoti izraža vpliv uporabnikov na poslovno politiko v energetskih dejavnostih, pa tudi načela usklajenega razvoja posameznih energetskih dejavnosti. Elektroenergetska dejavnost ima v tem pomembno mesto. Najprej zato, ker se dosedanje izkušnje s pridom lahko prenašajo na ostalo energetiko, nato pa še zato, ker ima električna energija v celotni oskrbi z energijo pomembno vlogo, ne toliko po deležu v strukturi porabe vse energije, kot po tem, da so v elektroenergetiki potrebna kontinuirana vlaganja v razvoj, ki zahtevajo znatna sredstva in po tem, da je električna energija neobhodna in nezamenljiva vrsta energije za večino namenov tako v gospodarstvu kot v vsakdanjem življenju.

Shema delegatskega povezovanja

Legenda:

KD konferenca delegacij

Opomba:

V zbor izvajalcev ISEP in ISNAP delegirajo delegate OZD izvajalcev po ključu v SaS.

Osnovno načelo napajanja uporabnikov s kvalitetno električno energijo je pogojeno z obratovalnim stanjem, obratovalno pripravljenostjo in vzdrževanjem naprav, postrojev in vodov elektroenergetskega sistema (EES).

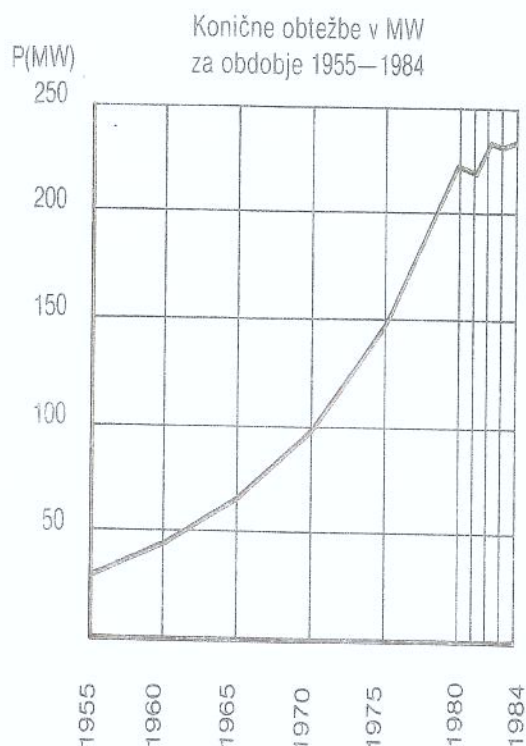
V sedanjí fazi razvoja so postavljeni naslednji električni parametri EES:

- napajalna VN napetost 110 kV,
- razdelilna SN napetost 20 kV za DO, razen za TOZD Maribor mesto, ki ima 10 kV,
- inštalirana moč transformacije 110/SN kV je 3 x 31,5 MVA.

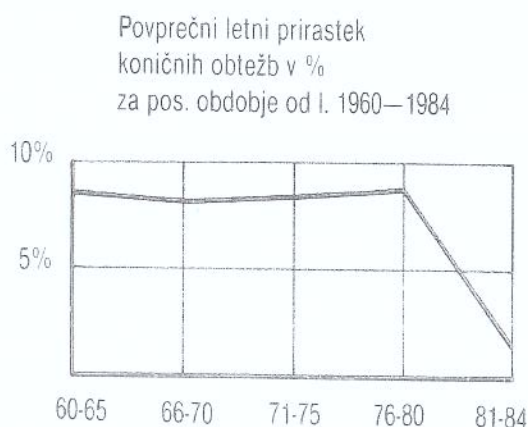
Intenzivna gradnja se je začela po letu 1962, ko je bila v uporabi pretežno 35 in 10 kV napetost. Sledovi tega so še danes vidni, ker obstaja še 17 razdelnih transformatorskih postaj 35/10—20 kV, da o transformaciji 35/0,4 kV ne govorimo.

V tem obdobju so bile zgrajene ali rekonstruirane naslednje RTP 110/SN kV:

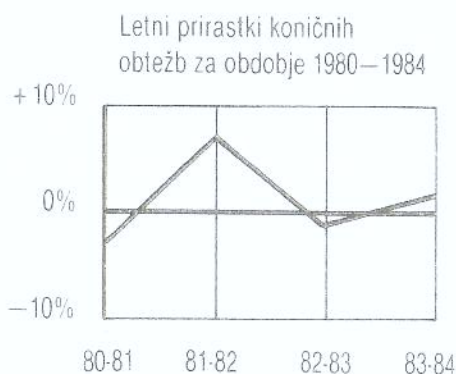
RTP	transformator				začetek obratovanja
	štev.	U kV/kV	P MVA		
Radvanje	I	110/10	15		1953
	II	110/20	20		1970
Ljutomer	I	110/35	30		1969
	II	110/35	20		1962
	II	110/35	31,5		1982
Sl. Bistrica	I	110/35	31,5		1967
	II	110/35	30		1977
Melje	I	110/10	20		1972
	II	110/10	20		1972
	I	110/10	31,5		1978
	II	110/10	31,5		1979
Ptuj	I	110/10	20		1973
	I	110/20	20		1982
	I	110/20	31,5		1985
	II	110/20	20		1976
Sl. Konjice	I	110/20	20		1977
	II	110/20	20		1979
Sladki vrh	I	110/20	20		1977
	II	110/20	20		1981
Radenci	I	110/20	20		1979
	II	110/20	20		1978
M. Sobota	I	110/20	20		1978
	II	110/10	20		1979
	II	110/20	20		1981
	I	110/20	31,5		1985
Dobrava	I	110/10	31,5		1978
	II	110/10	31,5		1978
Tezno	I	110/10	31,5		1981
	II	110/10	31,5		1981
Ruše	I	110/20	20		1985
Lendava	I	110/20	20		1985

Letni prirastek konične obtežbe je kazal do leta 1980 trend naraščanja. Njegova povprečna letna vrednost 8,5 do 9% je velika in kaže simptome vključevanja večjega števila porabnikov pri gospodinskih uporabnikih, pri industrijskih uporabnikih pa negospodarno angažiranje porabnikov, ki imajo nizko število obratovalnih ur.

Po letu 1980 se kažejo posledice recesije. Zaradi rasti cene električne energije se je znižal povprečni prirastek v zadnjih 4 letih na 1,45%. Manjši prirastek pa je treba pripisati tudi energetski osveščenosti uporabnikov, ki se kaže v racionalni rabi energije pri porabnikih, v uporabi novih naprav za optimiziranje konice večjih uporabnikov, v substituciji električnega ogrevanja z drugimi primarnimi viri toplote in splošni energetski kulturi prebivalstva.

Osnovna zgradba sistema obratovanja 110/SN kV objektov bazira na naslednjem:

- enotna konfiguracija transformacije, napajanja in razvoda v RTP,
- enotna in tipizirana vrsta zaščitnih elementov (relejna in statična) v RTP,
- enotna lokalna avtomatika in elementi pomožnih naprav v RTP,
- daljinsko vodenje RTP s telemehansko opremo iz distribucijskega centra vodenja DCV Maribor,
- uporaba telekomunikacijskih zvez na relaciji DCV — RTP po zemeljskih kablji, visokofrekvenčnih kabelskih in daljnovodnih napravah ter usmerjenih radijskih napravah,
- uporaba radialnih radijskih mrež za obratovalni-telefonski promet
- uporaba telefonskih zvez v EAT omrežju in javnem PTT omrežju.

Razdelilne transformatorske postaje so brez posadke. Obratovanje vodijo dežurni dispečerji — obratovalci iz DCV Maribor. Vodenje zajema nadzor ter prenos signalnih in merilnih elementov iz RTP ter izvajanje komand za potrebe preklopitve in regulacij. Če pride do defektov, lahko dispečer izvaja določena prenapajanja in vključitve rezervnih enot. Kadar se daljinsko ne da več direktno ukrepati, pa ukrepa indirektno preko obratovalnega osebja v redni in pripravljenski službi na TOZD.

Vzdrževanje se izvaja po programu in rokovniku preko delovnih skupin TOZD ter s pomočjo specializiranih enot iz DSSS, TOZD ali zunanjih sodelavcev.

Z izgradnjo obstoječih transformacij 110/SN so se elektroenergetske razmere v SN in NN omrežju bistveno izboljšale. Tu gre predvsem za stabilnost frekvence, kontinuiranost napajanja in variranja napetosti v dovoljenih mejah. Slednje so še kritične predvsem v preskrbovalnih območjih s 35 in z 10 kV nivoji, zato je naša posebna skrb, da pridobivamo sredstva za izvedbo prehoda 10 kV napajanja na 20 kV, izgradnjo razdelilnih postaj 110 kV in sanacijo slabih napetostnih razmer v nizkonapetostnem omrežju. Slednja se rešuje z gradnjo interpoliranih transformatorskih postaj SN/NN in rekonstrukcijo NN omrežij.

Splošna energetska kriza diktira zaostrene pogoje obratovanja, ki se prezentira v skrbi za racionalno pridobivanje, razdeljevanje in porabo električne energije. V programih in planskih dokumentih so težišča na nadaljni izgradnji centrov vodenja z računalniško opremo, kompenzaciji jalove energije, zmanjšanju izgub energije na vseh napetostnih nivojih, tipizaciji in standardizaciji, sodelovanju z uporabniki zaradi racionalne uporabe in varčevanja z električno energijo ter izgradnji malih hidroelektrarn v družbeni in zasebni lasti.

RAZVOJ ELEKTROENERGETSKIH NAPRAV

Če pogledamo razvoj elektroenergetskih naprav na območju naše DO, vidimo, da je bil v zadnjih 35 letih od uvedbe samoupravljanja zelo hiter. Skupna dolžina daljnovodov se je v obdobju 1950—1984 povečala za 4,8-krat, dolžina nizkonapetostnega omrežja se je povečala za 7,5-krat in skupna dolžina vseh vodov za 6,6-krat.

Podatki o elektrodistribucijskih napravah

				Enota	1945	1950	1960	1970	1975	1980	1984	1985*
Vodi	Vodi 110 kV	NL	km						17,3	95,2	123,5	149
	Vodi 35 kV	NL + TL	km	208,2	296,4	330,6	383,7	379,9	362,1	309,3	280	
	Vodi 20 kV	NL + TL	km					470,5	1382,3	2326,5	2600	
	Vodi 10 kV	NL + TL	km	175,3	357,2	1142,1	1489,6	1302,3	907,1	403,0	271	
	Skupaj VN + SN	NL + TL	km	383,5	653,6	1472,7	1873,3	2170,0	2746,7	3162,3	3300	
	Vodi 0,4 kV + C. R.	NL	km	726,1	1303,8	5856,2	7825,8	8394,7	9165,8	9735,5	9840	
	Skupaj vsi vodi	NL + TL	km	1109,6	1957,4	7328,9	9699,1	10564,7	11912,5	12897,8	13140	
Transformatorske postaje	RTP VN/SN + SN/SN	NL	kom	3	6	11	20	23	24	26	28	
	Napajalne TP SN/0,4	NL	kom	150	224	542	761	1049	1498	1998	2100	
	Σ RTP + TP	NL	kom	153	230	553	781	1072	1522	2024	—	
	RTP + TP	TL	kom		38	52	168	246	291	322	—	
	Σ Napajalne TP	NL + TL	kom	150	262	594	929	1295	1789	2320	2450	
	Σ Vse skupaj		kom	153	268	605	949	1318	1813	2346	2478	
Transformatorji	Število	Trf. VN/SN, SN/SN	NL	kom	3	12	22	28	46	55	51	53
		Trf. SN/0,4	NL	kom	154	336	595	896	1214	1786	2312	—
		Σ Trf.	NL	kom	157	348	617	924	1260	1841	2363	—
		Vsi transf.	TL	kom	—	—	99	214	284	350	419	—
		Σ vseh trf.	NL + TL	kom	157	348	716	1138	1544	2191	2782	2930
	moč	Moč trf. VN/SN, SN/SN	NL	MVA	15	16,2	57,2	266,0	387,0	620,0	669,5	733
		Moč trf. SN/0,4	NL	MVA	23,6	49,6	73,1	148,2	244,4	392,5	487,8	—
		Σ Moč trf.	NL	MVA	38,6	65,8	130,3	414,2	631,4	1012,5	1157,3	—
		Moč trf.	TL	MVA			47,5	125,9	179,8	224,3	342,4	—
		Σ moči vseh trf.	NL + TL	MVA	38,6	65,8	177,8	540,1	811,2	1236,8	1499,7	1595
	Število zaposlenih		št.			311	664	908	1014	1139	1170	1178
	km vodov/zaposlenega		km/z.			6,29	11,0	10,7	10,4	10,5	11,0	11,2
	Štev. TP/zaposlenega		kom/z.			0,86	0,91	1,0	1,3	1,6	2,0	2,1
	Štev. transf./zaposlenega		kom/z.			1,12	1,08	1,25	1,52	1,92	2,36	2,40
	Inst. moč (kVA)/zaposlenega		kVA/z.			211,5	267,8	594,8	800,0	1085,9	1282,0	1353
	Prodane MWh/ zaposlenega		MWh/z			250	301	529	682	908	997	1010
	Povprečna moč transf. SN/0,4 NL		kVA			148	123	165	201	220	211	—
	Povprečna moč TP SN/0,4 NL		kVA			221	135	195	233	262	244	—

*ocena!

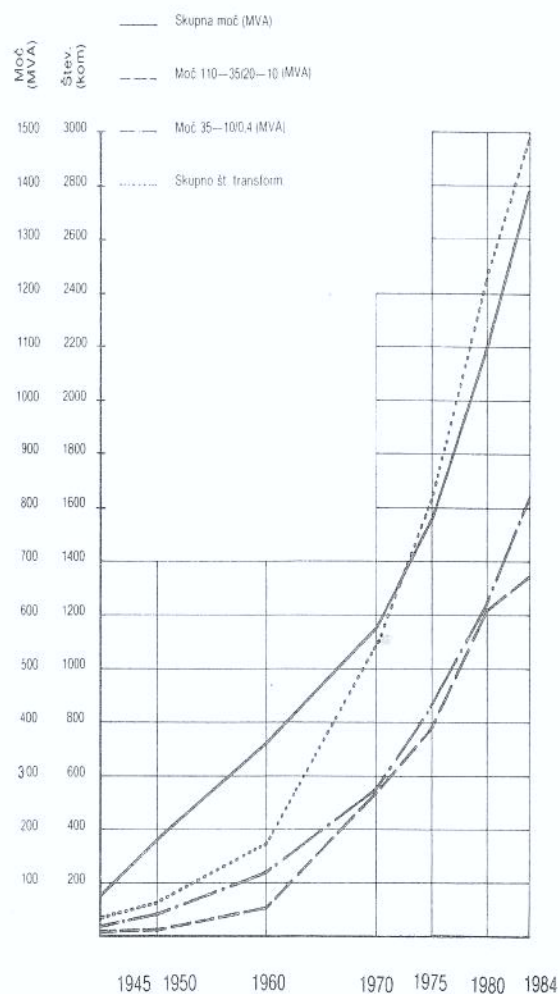
NL: last distribucije

TL: last odjemalcev

CR: cestna razsv.

Število transformatorskih postaj se je povečalo za 8,8-krat, število transformatorjev 8-krat in moč transformatorjev 22,8-krat.

Število in moč transformatorjev

Razvoj je bil najhitrejši v petdesetih in šestdesetih letih, ko se je naše območje intenzivno elektrificiralo, kasneje pa se je prirast novih objektov zmanjšal.

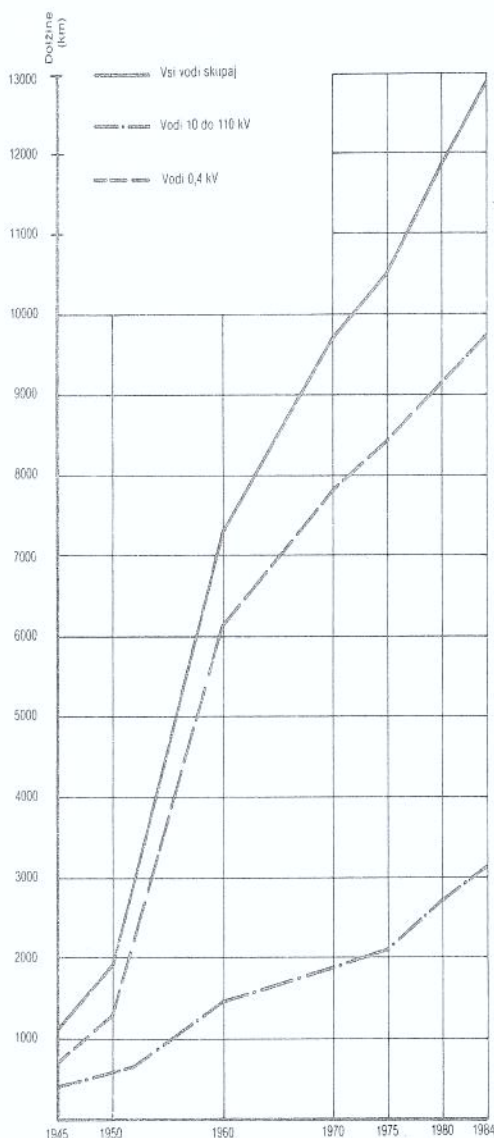
Povprečni letni odstotki porasta po posameznih obdobjih

VRSTA EL. EN. NAPRAV	% prirast za obdobje	Enota	1951	1961	1971	1976	1981	1951	1951	1976
			1960	1970	1975	1980	1984	1975	1984	1984
obdobje		leta	10	10	5	5	4	25	34	9
vodi 110kV	%					40,6	6,72			24,4
vodi 35 kV	%		1,10	1,50	-0,20	-0,96	-3,86	0,99	0,13	-2,25
vodi 20 kV	%					24,05	13,90			19,43
vodi 10 kV	%		12,33	2,69	-2,65	-6,98	-18,36	5,30	0,36	-12,22
vodi VN + SN skupaj	%		8,46	2,44	2,98	4,38	3,59	4,92	4,75	4,27
nizkonapetostno omr. + CR	%		16,21	2,91	1,41	1,77	1,52	7,73	6,09	1,66
vsi vodi skupaj	%		14,11	2,84	1,72	2,43	2,01	6,98	5,70	2,24
transf. postaje SN/0,4 NL + TL	%		8,53	4,57	6,87	6,86	6,71	6,60	6,62	6,69
skupaj TP + RTP NL + TL	%		8,48	4,60	6,79	6,59	6,66	6,58	6,64	6,62
število transformatorjev NL	%		5,89	4,12	6,40	7,89	6,43	5,28	5,80	7,24
število transformatorjev NL + TL	%		15,52	4,76	6,29	7,25	6,15	6,14	6,30	6,76
moč transformatorjev NL	%		7,07	12,26	8,80	9,91	3,40	9,47	8,80	6,96
moč transformatorjev NL + TL	%		10,45	11,75	8,48	8,80	4,93	10,57	9,63	7,07
število zaposlenih	%		7,88	3,18	2,23	2,35	0,67	4,84	3,97	1,60

Razvoj električnega omrežja v zadnjih 15 letih

Pri daljnovodih je v zadnjih 15 letih opaziti močno nazadovanje vodov 10 kV, stagniranje vodov 35 kV in močno naraščanje dolžine vodov 110 kV in 20 kV. Zanimivo je, da v zadnjih 10 letih hitreje narašča dolžina sredjenapetostnih vodov kot dolžina nizkonapetostnih omrežij. To je posledica interpolacije novih transformatorskih postaj v obstoječe nizkonapetostno omrežje, saj te sorazmerno zmanjšajo dolžine nizkonapetostnega omrežja, povečujejo pa dolžine daljnovodov.

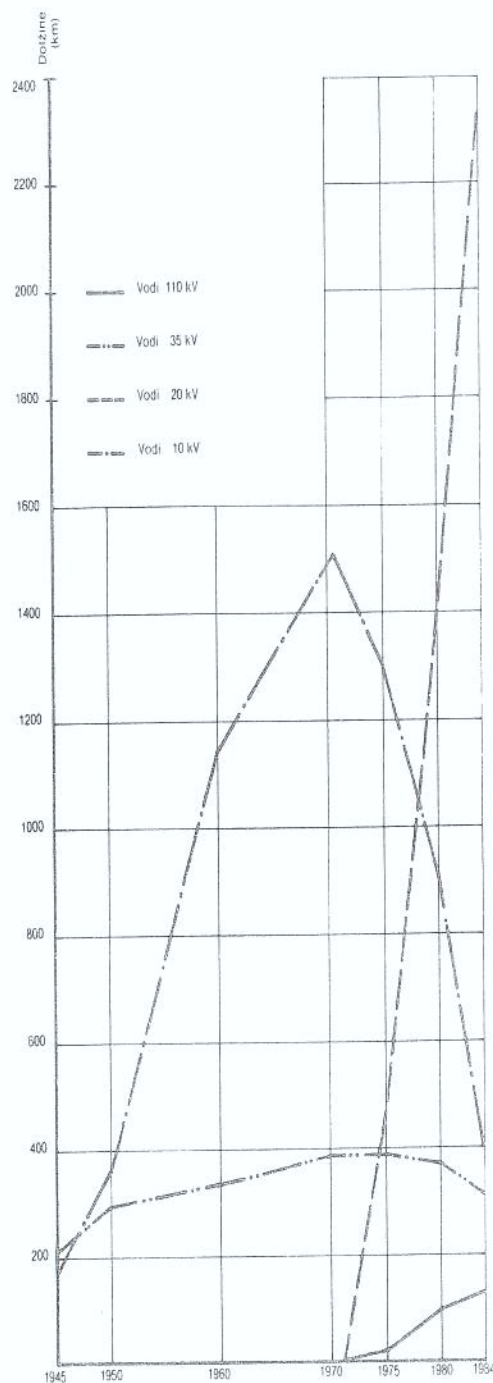
DOLŽINE VISOKONAPETOSTNIH IN NIZKONAPETOSTNIH VODOV

Najznačilnejše za razvoj elektroenergetskih naprav na našem območju v zadnjih 15 letih je prehod iz razdelilne napetosti 35 kV na 110 kV in prehod iz napajalne napetosti 10 kV na 20 kV.

Medtem ko v letu 1970 še nismo imeli daljnovodov 110 kV, jih je bilo na našem območju konec leta 1975 17,3 km, konec leta 1984 že 123,5 km in v letu 1985 148,5 km, kar pomeni, da je bil povprečen letni porast DV 110 kV v obdobju 1975—1985 24%. Posledica hitrega razvoja napajalne napetosti 110 kV je stagniranje 35 kV daljnovodov, ki bodo po dokončni uvedbi napetosti 110 kV deloma demontirani, deloma pa predelani na 20 kV.

DOLŽINE VODOV 110, 35, 20 in 10 kV

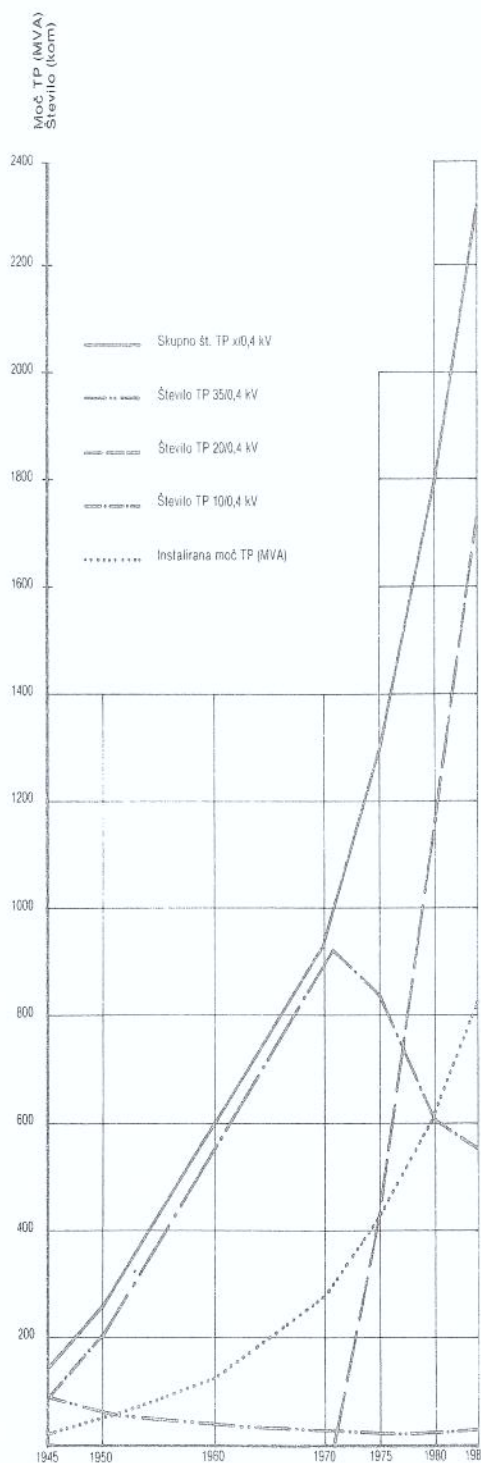

Prehod iz 10 kV na 20 kV razdelilno napetost se je pričel 1971. leta. V letu 1970 20 kV naprav na našem območju še ni bilo, po letu 1971 pa je njihovo število naglo naraščalo. Prehod na 20 kV napetost poteka tako, da se vse nove naprave grade za 20 kV napetost, čeprav bodo nekatere še nekaj časa obratovale z 10 kV, obstoječe naprave pa se rekonstruirajo in s tem predelujejo na 20 kV napetost. Potek prehoda na 20 kV napetost v zadnjih 10 letih najboljše ilustrira tabela:

Objekti	1975	1980	1985
Število vseh TP X/0,4 kV	1295	1789	2320
Od tega predelanih na 20 kV (kom)	421	1143	1733
% TP 20 kV	32,5%	63,9%	74,7%
Dolžina vseh razdelilnih vodov (km)	1773	2289	2730
Od tega predelanih na 20 kV (km)	471	1382	2327
% vodov 20 kV	26,6%	60,4%	85,2%

Prehod na 20 kV napetost je v TOZDU Ptuj zaključen, v ostalih TOZD pa hitro poteka.

ŠTEVILO IN INSTALIRANA MOČ NAPAJALNIH TRANSFORMATORSKIH POSTAJ

Električno energijo so zaračunavali že takoj po osvoboditvi, in sicer po tarifi, ki je veljala v času vojne. Prva slovenska tarifa je začela veljati s 1. 1. 1948 in je bila objavljena v takratnem Vestniku. Porabljeno električno energijo so v večji meri zaračunavali v obliki pavšala. Pri industrijski tarifi pa so ceno zaračunavali po letni 15-minutni konici in energiji, registrirani s števcem.

Od 1. 1. 1952 so uporabljali tarifo, ki je že razporejala uporabnike električne energije v tarifo za maloodjem, tarifo za veleodjem in tarifo za posebne odjemalce. V tarifi za veleodjem in posebni odjem so uvedli sezonsko ceno za zimski in letni čas. Sočasno so v vseh kategorijah uvedli različno ceno za dnevno in nočno porabo električne energije. Pavšal je bil odpravljen z 31. decembrom 1960.

V letu 1963 je izšla zvezna uredba o tarifnem sistemu, ki je opredeljevala odjem na visoki napetosti s tarifno postavko za napetost 10 kV in za napetost 35 kV, odjem na nizki napetosti pa je opredeljevala v štiri tarifne skupine, in sicer: gospodinski odjem, komunalan odjem, kmetijski odjem in splošni odjem na nizki napetosti. Uveljavila se je višja in nižja sezona ter večja in manjša dnevna postavka za porabljeno električno energijo za vse kategorije odjema.

Do konca leta 1968 je bila dokončno ukinjena namembna poraba električne energije na visoki in nizki napetosti ter prispevek, ki so ga ugotavljali na podlagi površine prostorov in moči. Naročeno obračunsko moč so začeli ugotavljati s pomojo tarifne varovalke, oziroma s števcem z maksimalnim kazalcem. Vedno bolj se je uveljavljal stroškovni princip oblikovanja cene električne energije. V letu 1970 se je spremenila tarifa na nizki napetosti s tem, da je bila na tem napetostnem nivoju ukinjena sezonska prodaja.

Tarifni sistem v letu 1978 je še bolj uveljavljal stroškovni princip prodaje. Ukinil je delitev uporabnikov po napetostnih nivojih srednje napetosti.

S 1. aprilom 1985 je pričel veljati tarifni sistem, ki na vseh napetostnih nivojih zopet uvaja sezonsko ceno električne energije. Odpravlja odjemno skupino posebni odjem na 110 kV. Nov tarifni sistem naj bi spodbujal smotno rabo električne energije ter smotno uporabo elektroenergetskih naprav.

Obračun električne energije

Obračun električne energije je bil v začetnem obdobju direkten, pri čemer so račune izstavljali inkasanti po odčitku števcov in izračunani porabi. Zaradi težnje po znižanju stroškov inkasa in zaradi pomanjkanja inkasantov smo leta 1962 pričeli uvajati dvomesečni inkaso v vseh enotah, razen v strogem centru Maribora, ki je ostal na enomesečnem inkasu. Obračune pri uporabnikih visoke napetosti smo ves čas izstavljali mesečno.

Z odločitvijo za nakup računalnika v letu 1965 in z ustanovitvijo elektronskega računskega centra pri slovenski distribuciji v Ljubljani so se v letih 1965/1966 pričele priprave za prehod na strojni obračun. V začetnem obdobju so prešli na strojni obračun vsi gospodinski uporabniki in uporabniki ostalega odjema nizke napetosti. V letu 1973 smo prešli na strojni obračun tudi z vsemi uporabniki električne energije na visoki napetosti in z uporabniki električne energije na visoki napetosti in z uporabniki nizke napetosti, ki se jim je obračunska moč ugotavljala z maksimalnim kazalcem.

V želji po zmanjševanju stroškov za obračun in inkaso ter po čimbolj sprotnem dotoku finančnih sredstev za porabljeno električno energijo pri uporabnikih na nizki napetosti smo začeli v letu 1975 razmišljati o inkasu z letnim obračunom.

Inkaso z letnim obračunom je obročno plačevanje ocenjene porabe električne energije za prihodnje obračunsko leto na podlagi porabe v preteklem letu. Ocenjeni znesek se razdeli na 5 obrokov pri plačilu s položnicami ali na 11 obrokov pri plačilu preko tekočega računa pri banki. Po poteku obračunskega leta na podlagi obračunskih podatkov ERC—DES izdelava obračun za porabljeno električno energijo.

V letu 1983 smo nabavili inteligentne terminale S 1. Instalirani so v konzumnih oddelkih na TOZD. Terminali so povezani tudi s centralnim računalnikom v ERC Ljubljana. S pomočjo terminalov poteka zajemanje podatkov ter pošiljanje le-teh po telefonski liniji v ERC Ljubljana v nadaljnjo obdelavo. Terminali omogočajo tudi prenos podatkov v nasprotni smeri ter vpogled v banko podatkov v ERC Ljubljana, vendar le s pomočjo ustrezne programske opreme, ki je še v fazi testiranja.

Pregled prodaje

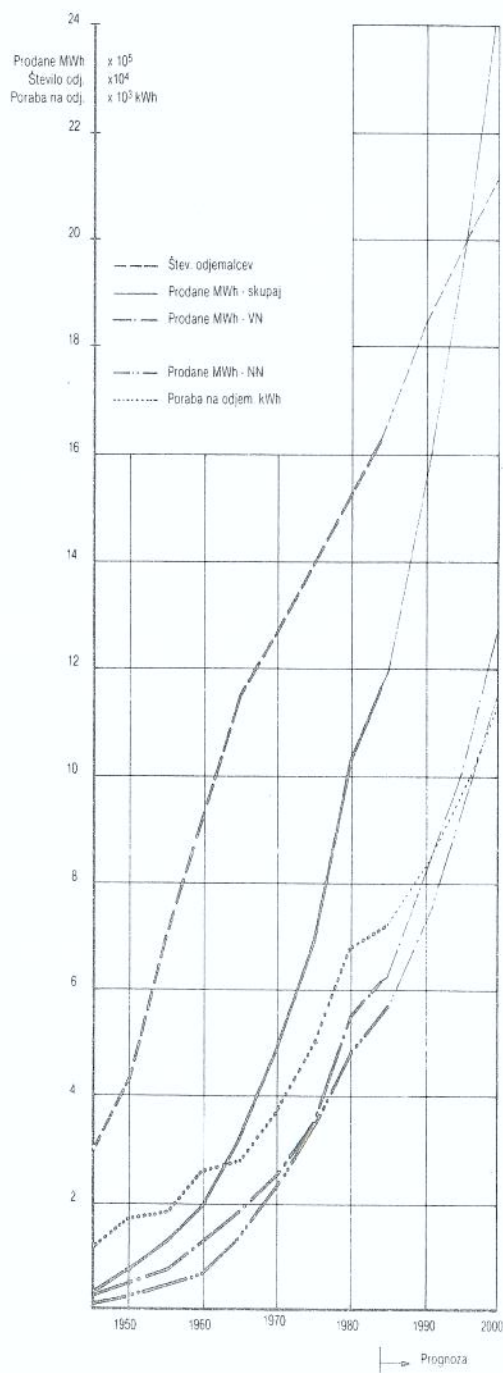
V obdobju 1945—1984 je bila prodaja električne energije naslednja:

leta 1945	35.810 MWh
leta 1950	77.683 MWh
leta 1960	199.997 MWh
leta 1970	480.503 MWh
leta 1980	1.034.672 MWh
leta 1984	1.166.259 MWh

Povprečni indeks rasti prodaje električne energije 1945—1984 je znašal 9,3%. Iz podatkov je razvidno, da se poraba v 10 letih približno podvoji. Zato predvidevamo, da bo poraba električne energije pri indeksu rasti 4,7% do konca tega stoletja znašala približno 2.500.000 MWh. Poraba na uporabnika se je gibala od 1.666 KWh letno v letu 1945 do 7.144 KWh v letu 1984.

Rast števila uporabnikov je potekala dokaj linearno s povprečno stopnjo rasti 4,4%. V letu 1984 smo imeli na našem preskrbovalnem območju 163.250 uporabnikov, od tega 218 na napetostnem nivoju 1 — 35 kV. V letu 2000 predvidevamo pri 1,7% povprečni stopnji rasti števila uporabnikov približno 212.000 uporabnikov.

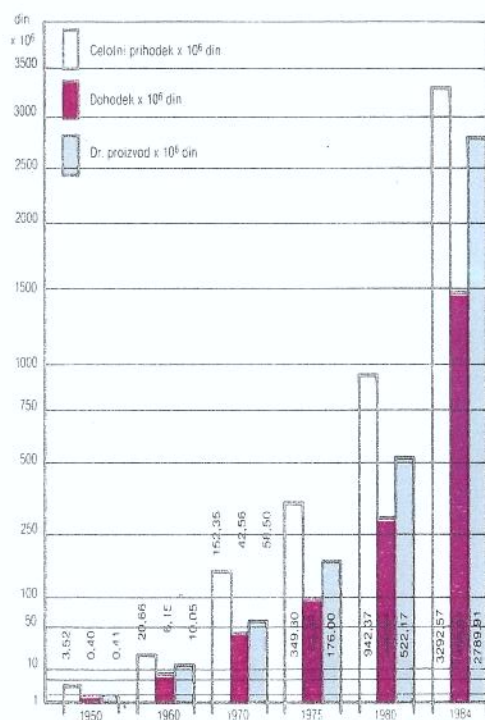
ŠTEVILO ODJEMALCEV IN PRODAJA EL. ENERGIJE

EKONOMSKI RAZVOJ IN POKAZATELJI GOSPODARJENJA

Na področju gospodarjenja je prišlo do večjih sprememb pri urejanju ekonomskih odnosov znotraj elektrogospodarstva, kar je imelo tudi posledice na pridobivanju celotnega prihodka OZD Elektro Maribor. Od tržnega pridobivanja celotnega prihodka naše delovne organizacije smo prišli do združene prodaje skupnega proizvoda — električne energije. Vsaka OZD dobi svoj delež v skupnem prihodku, in tako ekonomski položaj posamezne OZD distribucije ni več odvisen samo od prodaje električne energije na njenem območju. To omenjamo zaradi tega, ker se je naši OZD s tem izboljšal gospodarski položaj.

CELOTNI PRIHODEK DOHODEK IN DRUŽBENI
PROIZVOD V 000 000 DIN

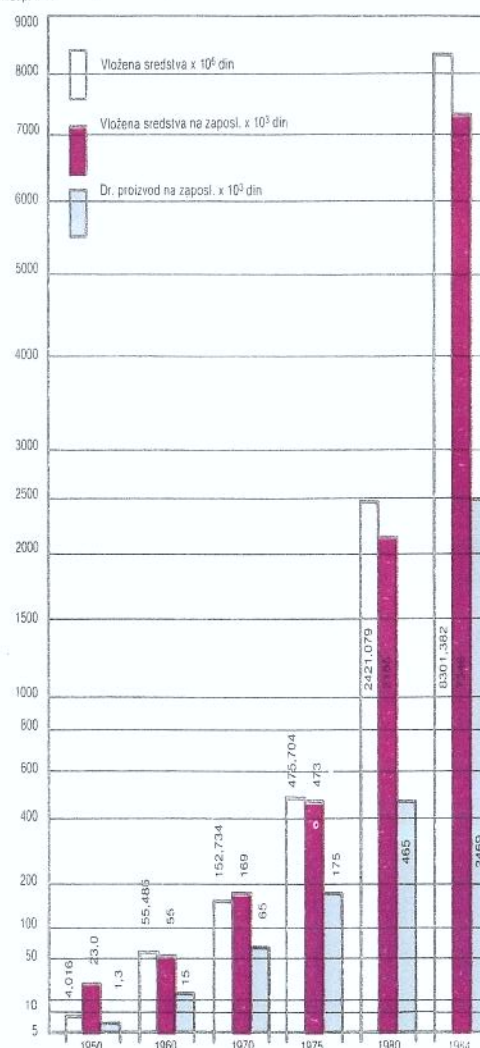

Čeravno podatki niso najbolj primerljivi zaradi različnih časovnih razmakov, pa kljub temu vidimo, da so elementi celotnega prihodka, dohodka in še posebej družbenega proizvoda hitro naraščali.

VLOŽENA POSLOVNA SREDSTVA V 000 000 DIN

VI. sr. x 10⁶
VI. sr./zap. x 10³
dr. pr./zap. x 10³

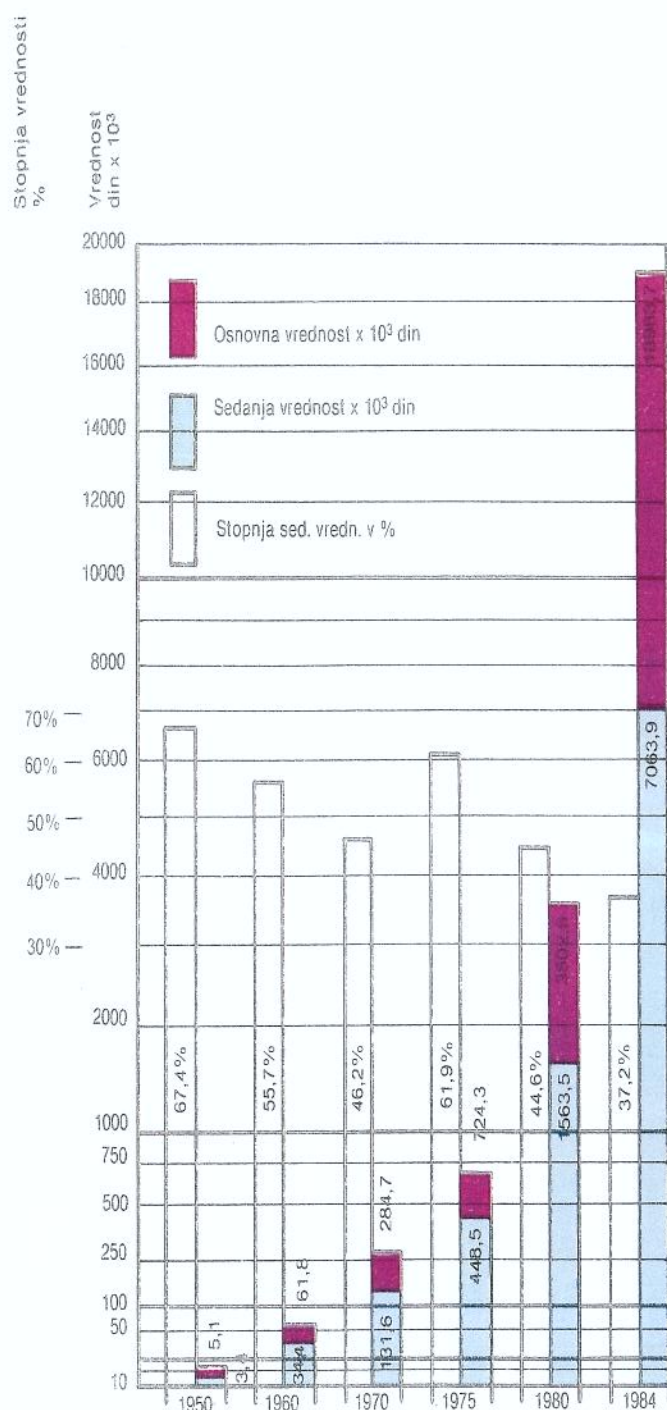
Vložena sredstva na zaposl. v 000 din
Dr. proizvod na zaposl. v 000 din

Iz podatkov izhaja, da so se angažirana vložena sredstva, dohodek in vložena sredstva na zaposlenega iz leta v leto večali, medtem ko je stopnja rentabilnosti v posameznih obdobjih rastla in padala.

VREDNOST OSNOVNIH SREDSTEV

Stopnja sed. vrednosti osn. sredstev

Iz diagrama vidimo, da je nabavna vrednost osnovnih sredstev hitro rastla, zmanjšanje stopnje sedanje vrednosti pa pomeni, da so investicijska vlaganja še vedno premajhna.

VARSTVO PRI DELU

V naši samoupravni socialistični družbi ima delavec med drugimi pravicami tudi posebno ustavno pravico do popolne osebne varnosti pri delu. To pravico in hkrati obveznost pa si lahko delavci ustvarjajo in uresničujejo samo s celovitim varstvom pri delu, ki obsega celotnost ukrepov, postopkov in opravil, s katerimi si delavci ustvarjajo in zagotavljajo ustrezno varno delovno okolje.

Pri urejanju VPD gre nesporno tudi za širše družbene interese. Ti interesi zahtevajo od nas dosledno uresničevanje položaja našega delavca v smislu vsebine VPD, saj gre za varstvo delovnega človeka. Varo delo je tako etična kot tudi ekonomska zahteva gospodarjenja, kar poleg ostalega pokažejo tudi statistični podatki o izpadu dohodka zaradi nesreč pri delu. Zaradi vsega tega si prizadevamo urediti delovne razmere tako, da se bodo delavci pri opravljanju svojih delovnih nalog počutili varne.

Za preteklo obdobje lahko ugotovimo, da je varstvo pri delu v naši delovni organizaciji bilo (in je) organizirano v smislu izpolnjevanja predpisanih zakonskih obveznosti. DO je materiji varstva pri delu, že vseskozi, posvečala veliko pozornost z organiziranjem in delovanjem varstva pri delu kakor tudi pri dodeljevanju finančnih sredstev, ki so bila potrebna za urejanje tekočih obveznosti.

Delovno področje Službe za varstvo pri delu je bilo v preteklem obdobju, zraven ostalih aktivnosti, še posebej aktivno pri urejanju zadev s področja pravnega, zdravstvenega, tehničnega in požarnega varstva.

Veliko dela je bilo opravljenega pri izobraževanju delavcev za varno delo, proces je stalen in traja že od leta 1957, še pred uveljavitvijo zakonskih obveznosti, za kar so še posebej zaslužni delavci SVD, ki so v začetni fazi opravljali pionirsko delo, s čimer pa so postavili temelj, da je izobraževanje v sedanjem času stalna delovna obveznost, kar je pogoj, da poteka delo po predvidenih varnih metodah dela.

Na področju požarnega in tehničnega varstva opravljamo delo brez kakih posebnosti in urejamo zadeve v smislu zakonskih zahtev. (kontrolne požarno varnostne preglede delovnih in pomožnih prostorov, kontrola gasilnih sredstev, pregled delovnih sredstev ipd.).

V zadnjem času je v naši DO postalo problematično zdravstveno stanje zaposlenih. Iz zdravniških poročil o opravljenih preventivnih pregledih delavcev je vidno, da je zdravstveno stanje naših delavcev iz leta v leto slabše, kajti vse več je delavcev, ki niso več sposobni opravljati svojih delovnih opravil, torej je veliko delavcev z omejeno delovno sposobnostjo.

Iz ugotovljenih zdravstvenih okvar zlasti izstopajo delavci, ki so neprimerni za delo na višini, in delavci, ki so neprimerni za težja dela, kar pa je zaskrbljujoče, saj nam je znano, da so dela na elektroenergetskih postrojih take narave, da sta ta dva zdravstvena faktorja še izredno pomembna za opravljanje delovnih opravil elektrimonterjev.

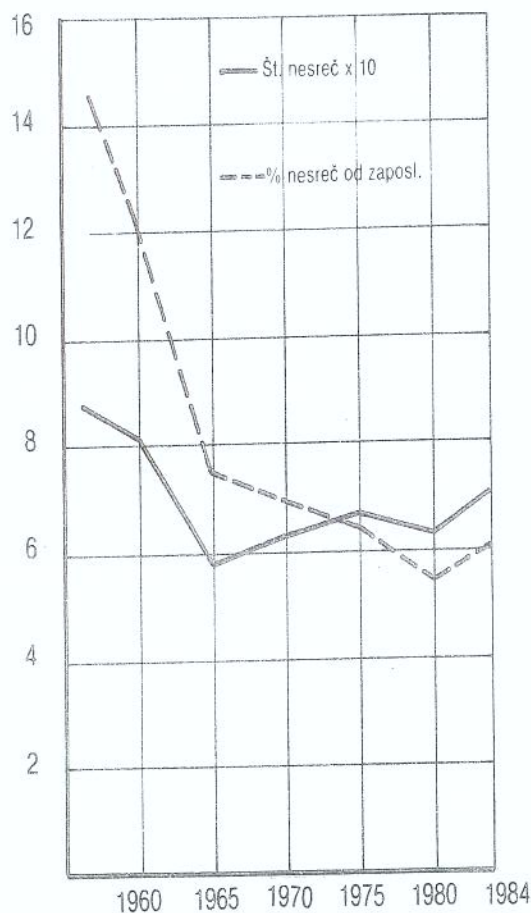
Najpogostejša obolenja naših delavcev se kažejo v obliki deformacije hrbtenice, obolenja mišic, kosti, sklepov, želodčna obolenja — to pa so obolenja, ki so nastala kot posledica težavnega terenskega dela z vsemi njegovimi značilnostmi.

Delovna organizacija si bo v bodoče še bolj prizadevala, da bo zagotovila ukrepe in pogoje za utrjevanje zdravja in sposobnosti za delo zaposlenih z aktivnim prevelivnim zdravstvom. Vse bolj se zavedamo naše obveznosti, da gledamo in skrbimo za delavca, ki s svojim 35-letnim delom ustvarja družbeni dohodek, da se mu ne bi bilo potrebno predčasno invalidsko upokojiti, torej stremimo za tem, da bi bil čim bolj zdrav, oziroma da se tistim, ki jim je zdravje že načeto, to ne bi slabšalo. Za uspešno reševanje zdravstvenega varstva je v naši delovni organizaciji dovolj dobre volje, in poiskali bomo načine, da se bo področje preventivnega zdravstvenega varstva okrepilo.

Prav dobro se zavedamo, da preprečevanje nesreč pri delu ni samo moralna in humana obveznost, temveč je to imperativ dobro organiziranega delovnega procesa, zato imamo v naši delovni organizaciji stalne aktivnosti za odvrčanja vzrokov za nastanek nesreč. Toda še tako velika pozornost vedno ne da popolnoma zaželenih rezultatov, kajti nesreč se ne bomo nikoli mogli popolnoma znebiti. Nesreče pri delu so v naši delovni organizaciji v zmernih

Glede na to, da je za varstvo pri delu v naši DO z vidika urejenosti normativnih aktov, organiziranosti, delovanju, opremljenosti in ostalega poskrbljeno ter da imamo aktivnosti za doslednje izvajanje zadev s področja VPD, pri čemer pa tudi stalno skrbimo za trajni nadzor nad izvajanjem varstva pri delu, lahko na osnovi vsega tega trdimo, da je VPD v DO organizirana tako, da daje dokaj dobre rezultate. Ti rezultati so vidni v načrtovanem, pravočasnem in učinkovitem odpravljanju vzrokov raznih negativnih pojavov na področjih varstva pri delu.

NESREČE PRI DELU

okvirih. Iz podatkov ugotovimo, da se posamezni povzročilni faktorji in poškodbe vedno istih posameznih delov telesa v preteklem obdobju najpogosteje ponavljajo, kar je v neposredni povezavi z naravo dela (terensko delo).

V prvih povojnih letih je bilo pridobivanje delavcev vseh izobrazbenih struktur zelo težko. Potrebe so bile velike, saj se je bilo treba zavzeti za pospešeno obnovo in izgradnjo objektov, ustreznih šol pa ni bilo. Jedro bodočega kolektiva so zato predstavljali kadri, ki so ostali od nekdanjih organizacij (Mestno električno podjetje Maribor, delno Elektrarna Fala, Zadržna elektrarna Ptuj in Mestno podjetje Murska Sobota).

PREGLED ŠTEVILA ZAPOSLENIH V DO ELEKTRO MARIBOR		LETO					
TOZD		1950	1960	1970	1975	1980	1984
Maribor okolica		41	72	97	104	107	114
Slovenska Bistrica (ustanovlj. 1951)		—	66	67	84	106	112
Gornje Radgona		25	72	79	90	94	95
Murska Sobota		27	80	74	80	94	102
Ptuj		42	86	86	98	108	113
Maribor, mesto		73	132	129	153	161	154
Gradnje Maribor (ustanovlj. 1963)		—	—	60	76	109	113
Gradnje Ljutomer (ustanovlj. 1962)		—	—	62	63	77	84
Elektroremont Maribor (ustanovlj. 1951)		—	89	129	132	121	124
D. S. skupnih služb Maribor		71	67	96	149	156	159
RTP Radvanje in RTP Pekre — do 1958		32	—	—	—	—	—
Stanovanjska enota od 1967 do 1973		—	—	29	—	—	—
Skupaj DO Elektro Maribor		311	664	908	1031	1133	1170

Vse do leta 1951 je veljal administrativni način sprejemanja in preračunavanja delavcev, kar pomeni, da so bili delavci sprejeti in preračunavani po presoji in z odloki takratnih nadrejenih direktij.

Že v letu 1946 pa je začelo takratno vodstvo zaradi pomanjkanja kadrov vseh kvalifikacijskih struktur s tečaji usposabljanja monterjev. To je bil tudi zametek bodoče Elektrogospodarske šole, ki je bila ustanovljena leta 1948 in je delovala v sestavu Elektrogospodarstva Slovenije ter je izobraževala kvalificirane delavce za potrebe distribucije, prenosa in proizvodnje električne energije, in tako zagotavljala stalen dotok potrebnih kadrov. Leta 1981 pa se je na osnovi Zakona o usmerjenem izobraževanju Elektrogospodarska šola združila s takratno Srednjo tehniško elektro strojno in tekstilno šolo Maribor in se preimenovala v Srednjo elektrotehniško in računalniško šolo za pridobivanje strokovne izobrazbe računalniške in elektro usmeritve od II. do V. zahtevnostne stopnje.

Tako so se s prihodom novih delavcev pojavili tudi problemi, predvsem z uvajanjem delavcev v nova dela in naloge, skrb za pridobivanje internih kvalifikacij za starejše delavce, štipendiranje. Za reševanje teh problemov je bil že leta 1960 ustanovljen strokovni svet za kadrovska in socialna vprašanja. Njegova najvažnejša naloga pa je bila organiziranje dopolnilnega izobraževanja delavcev, in to v oblikah najrazličnejših seminarjev, tako za monterje za delo na kablji, inkasante, nadzorne in rajonske monterje, stikalničarje in posluževalce RTP in TP, skladiščnike. Prav tako je bilo organiziranih več seminarjev za tehnike in inženirje, da bi bolje spoznali tehnične predpise in varstvo pri delu.

S spreminjanjem organizacije podjetja in samoupravljanja pa se je spreminjala tudi oblika in vsebina strokovnega sveta. Strokovni svet se je preimenoval v kadrovsko komisijo, ki je delovala vse do ustanovitve TOZD skladno z ustavo in s predpisi. Poleg vseh naštetih opravil, ki jih je komisija imela, je le-ta pripravljala še samoupravne splošne akte za področja urejanja zadev izobraževanja ob delu in iz dela in za zadeve štipendistov. Pri tem je stalno sodelovala s kadrovsko komisijo strokovnega združenja in pozneje poslovnega združenja DES — tedanjega enotnega podjetja.

Plod tega sodelovanja so bili tudi: pravilnik o izobraževanju, pravilnik o štipendiranju, pravilnik o pripravnikih, sistemizacija delovnih mest. S sodelovanjem komisije DES je pripravila tudi program za delovodsko šolo. To šolo je končalo veliko naših monterjev.

Prav tako je bila organizirana 2-letna šola za poklic monterja za mreže, prav zaradi takratnega pomanjkanja monterjev za dela na omrežjih.

Z letom 1974 pa smo začeli zadeve s področij pridobivanja in štipendiranja ustreznih kadrov, organiziranja obvezne proizvodne prakse za učence usmerjenega izobraževanja, uvajanja pripravnikov v času pripravniške dobe, izobraževanja delavcev ob delu, predvsem pa iz dela v obliki verificiranega programa urejati na ravni TOZD v stalnem sodelovanju s kadrovsko službo DSSS.

Na ravni delovne organizacije pa sedaj deluje komisija za splošne zadeve, katere temeljna naloga je usklajevanje skupnih zadev tako s področja:

- planiranja potrebnih kadrov,
- razpisa štipendij,

- ureditve pripravništva za vse zahtevnostne stopnje strokovne izobrazbe,
- izobraževanja iz dela (inkasantov, elektro delovodij),
- strokovnega izpopolnjevanja in družbenopolitičnega izobraževanja v obliki seminarjev in tečajev,
- strokovne priprave samoupravnih splošnih aktov.

Iz vsega naštetega je razvidno, da je kadrovanje bilo in je še vedno v ospredju in da je temu vprašanju še nadalje potrebno posvečati mnogo pozornosti. Ugotavljamo lahko tudi, da je kadrovska politika na splošno pravilna in dokaj uspešna. Pri tem pa je treba priznati, da pri pridobivanju kadrov z ustrežno visoko in višjo strokovno izobrazbo nismo vedno dovolj uspešni, ker obstaja stalno pomanjkanje teh kadrov.

Prava slika, je razvidna iz tabele zaposlenih delavcev po stopnji dejanske strokovne izobrazbe.

PREGLED ŠTEVILA ZAPOSLENIH PO KVALIFIKACIJSKI STRUKTURI

Vrsta izobrazbe \ leto	1955	1960	1970	1975	1980	1984
Visoka	2	3	11	12	18	20
Višja	—	1	10	16	46	53
Srednja	50	60	109	142	199	212
Nižja	106	141	105	109	62	58
VK delavec	24	49	93	107	142	146
KV delavec	235	274	400	409	424	461
PK delavec	105	86	118	126	149	141
NK delavec	44	50	62	90	93	79
Skupaj	566	664	908	1031	1133	1170

Pri DO Elektro Maribor deluje tudi služba, ki skrbi za stanovanjsko problematiko ter za letne in zimske počitniške kapacitete za vse delavce DO Elektro Maribor. Ta ureja vso problematiko družbenega standarda delavcev.

Za čim boljše urejanje in vse večje potrebe delavcev po stanovanjih ali stanovanjskih kreditih se vsa sredstva, ki se zbirajo od bruto osebnih dohodkov v TOZD in DSSS za stanovanjske namene, združujejo na nivoju delovne organizacije. Ta sredstva se potem delijo plansko, po sprejetih prednostnih listah, delavcem nazaj. S tem dosežemo solidarnost pri dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih kreditov, da rešujemo stanovanjski problem tistih delavcev, ki živijo v težjih stanovanjskih razmerah, ne glede na to, v kateri TOZD oziroma DSSS delajo.

Prav tako se združuje 35% od oblikovanih sredstev iz sklada skupne porabe na delavca za letne dopuste. Ta sredstva namenjamo regresiranju oskrbnih dni v počitniških kapacitetah, razširitvi teh kapacitet in vzdrževanju le-teh.

V sodelovanju s komisijo za družbeni standard predlagamo letne plane za izkoriščanje sklada skupne porabe stanovanjski del in splošni del, ki je namenjen za regresiranje, vzdrževanje in povečanje počitniških kapacitet. Komisija zbira prošnje za posojila in stanovanja. Razpisuje, zbira in deli počitniške kapacitete ter vodi vso recepcijo razporejanja delavcev za letovanja.

Počitniške kapacitete: delavci DO Elektro Maribor lahko uporabljajo v letni sezoni devet prikolic, ki so razporejene v različnih avtokampih ob Jadranu, dva apartmaja s samostojnim kuhanjem v Miholjaščici na Cresu, en apartma v Maredi pri Novigradu, tri garsonjere v Portorožu, eno garsonjero na Treh kraljih na Pohorju. Vse to je izključna last Elektro Maribor.

Nadalje lahko naši delavci letujejo v solastniških domovih, ki jih upravlja počitniška skupnost EGS. To so Rab, Portorož, Novi Vinodolski in Vela luka na Korčuli. Nadalje smo solastniki počitniškega doma v Biogradu, ki ga upravlja Nigrad Maribor. Skupno imamo na razpolago 173 ležišč.

Vsako leto še dodatno najamemo cca 4 bungalove v Čateških Toplicah, za kar se posebej zanimajo starejši delavci ali delavci s poškodovano hrbtenico in invalidi. Zaradi slabe izkoriščenosti doma na Šmartnem na Pohorju smo le-tega oddali v najem Zvezi tabornikov občine Slovenska Bistrica.

Stanovanja in stanovanjski krediti: Na področju stanovanjske politike skrbimo, da stanovanja in kredite najbolj pravično razdelimo našim delavcem. Iščemo rešitve, da čim večjemu številu prosilcev ugodno rešimo stanovanjski problem. TOZD Elektro Maribor z DSSS imajo v lasti skupaj 342 stanovanj. Od leta 1975 smo kupili 76 novih stanovanj. Do leta 1975 je 325 naših delavcev dobilo stanovanjsko posojilo za individualno izgradnjo ali rekonstrukcijo, od leta 1975 pa 332 delavcev. Skupaj smo tako reševali problem v obliki posojila ali

dodelitve stanovanja 999 delavcem. Nekaterim smo tudi pomagali rešiti stanovanjski problem s sofinanciranjem za nakup stanovanja OZD, v katerih so zaposleni zakonci.

Na stanovanjskem področju si bomo še nadalje prizadevali pridobiti čim več sredstev za nakup družbenih stanovanj ali dodeliti kredite za individualno gradnjo in rekonstrukcije hiš našim delavcem. Posebno pozornost bomo posvetili oplemenitvenju združenih sredstev pri bankah za pridobitev še več sredstev iz natečajev in vzajemno združenih sredstev pri samoupravnih stanovanjskih skupnostih.

Nadalje si moramo čim bolj prizadevati, da bo vedno več delavcev aktivno izkoristilo letni dopust v naših počitniških kapacitetah pod čim ugodnejšimi pogoji in po pristopni ceni za vsakega delavca. Ohraniti bi morali vsaj dosedanje število ležišč. Če pa bi finančni položaj to dovoljeval, pa bi še vnaprej širili te kapacitete, predvsem enote, kjer si lahko vsak delavec sam kuha in tako dan letovanja prilagodi svojim potrebam, oziroma željam.

V naši DO smo v zadnjih 10 letih za rekreacijo in šport precej storili. Skoraj vsak drugi delavec se že ukvarja vsaj z eno športno panogo.

V letu 1975 se je z rekreacijo ukvarjalo 127 delavcev, naslednje leto je sodelovalo v rekreaciji že 235 udeležencev.

Da bi pridobili čim več delavcev za šport in rekreacijo, smo v letu 1977 organizirali pri sindikalni konferenci komisijo za šport in rekreacijo, v kateri so športni referenti TOZD in DSSS. Na koncu leta 1977 so se že videli uspehi našega dela, saj je sodelovalo na raznih tekmovanjih in pri rekreaciji posameznikov kar 338 delavcev.

Leta 1978 smo pridobili novih 39 športnikov (377). Ker smo tudi s finančnih strani uspeli združevati vse TOZD Elektro Maribor po samoupravnih sporazumih, smo pridobili v naše vrste še nove udeležence, tako da je bilo 408 rekreativcev v letu 1979, 389 udeležencev v letu 1980 in 371 v letu 1981. V letu 1982 smo začeli z ustanavljanjem krožkov. Zraven že organiziranega kegljaškega krožka smo ponovno ustanovili strelsko družino, roketni aktiv, teniški krožek, šahovski krožek. Zato smo v letu 1982 imeli že 431, a v letu 1983 461 športnikov-rekreativcev, čeprav nimamo svojih športnih objektov.

V letu 1984 je sodelovalo v športno rekreativnem področju 42% (490 športnikov) od 1170 zaposlenih.

Ves čas so naše ekipe sodelovale na letnih in zimskih igrah elektrogospodarstva in raznih občinskih sindikalnih tekmovanjih ter dosegale lepe uspehe. Redno potekajo tudi tekmovanja med TOZD oziroma DSSS v raznih disciplinah.

Vse delo na področju športa in rekreacije opravljajo člani komisije amatersko zraven svojih delovnih obveznosti v skupinah na terenu ali v drugih delih delovnega procesa.

Želimo, da bi še naprej imele družbenopolitične organizacije v DO Elektro Maribor toliko razumevanja za športnike — rekreativce kot do sedaj v teh 10 letih našega razvoja na športno rekreativnem področju.

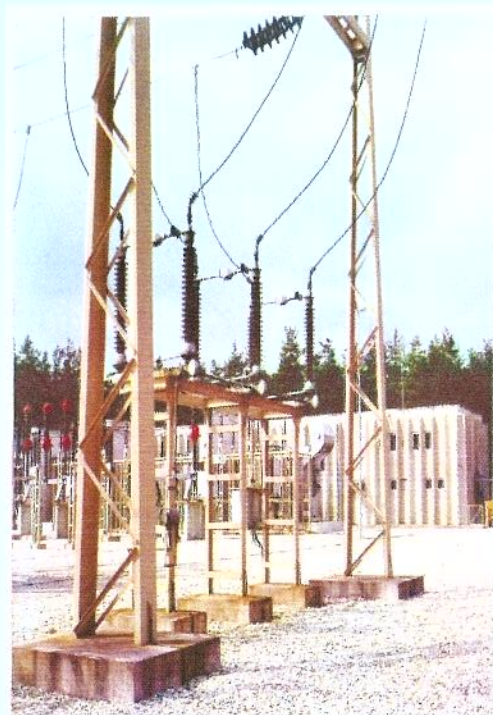

Fig. 1.1.1. 110 kV substation

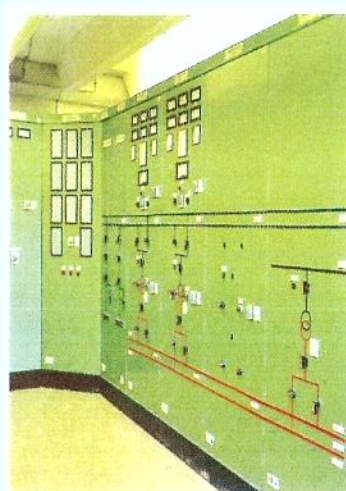
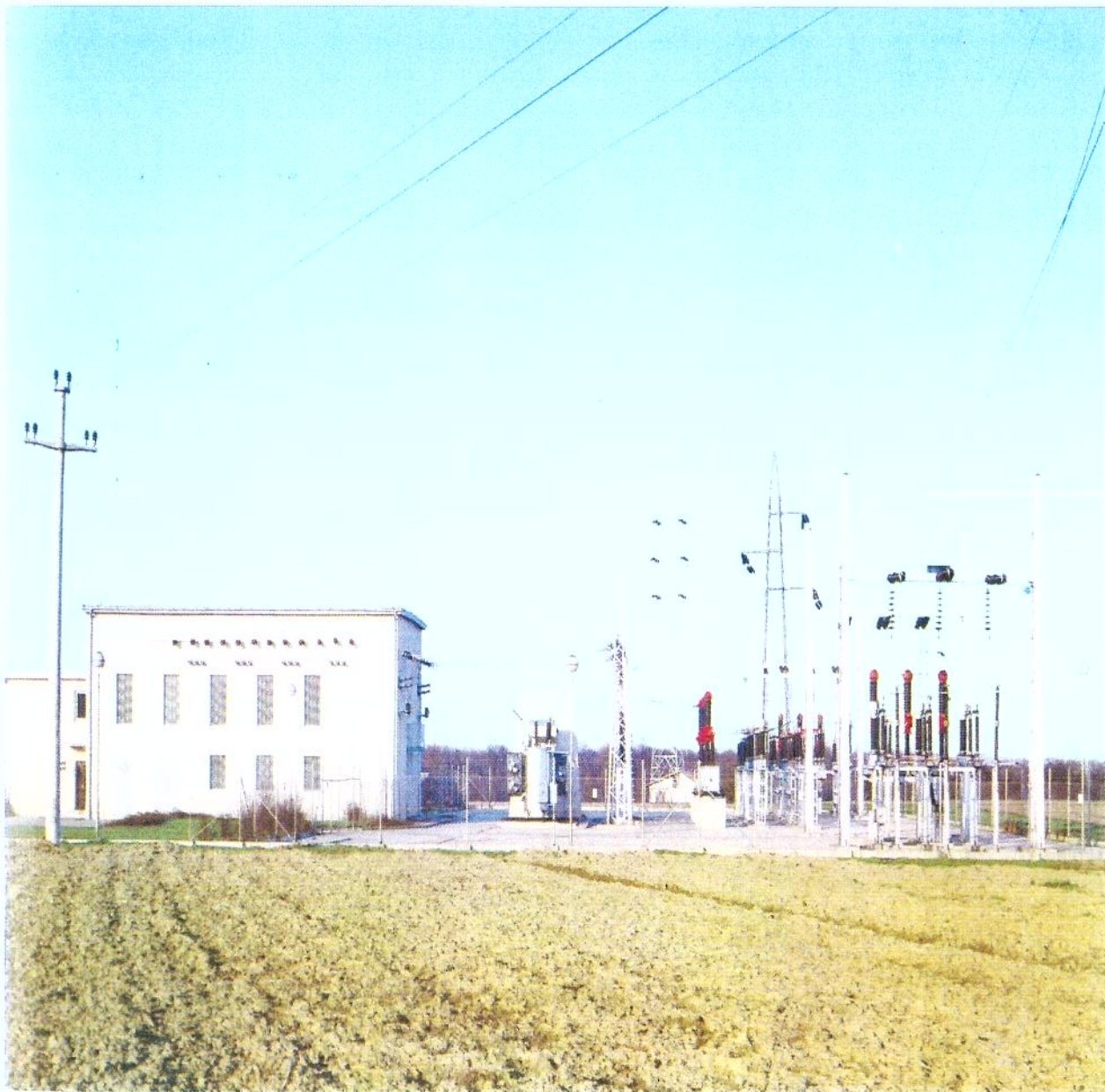
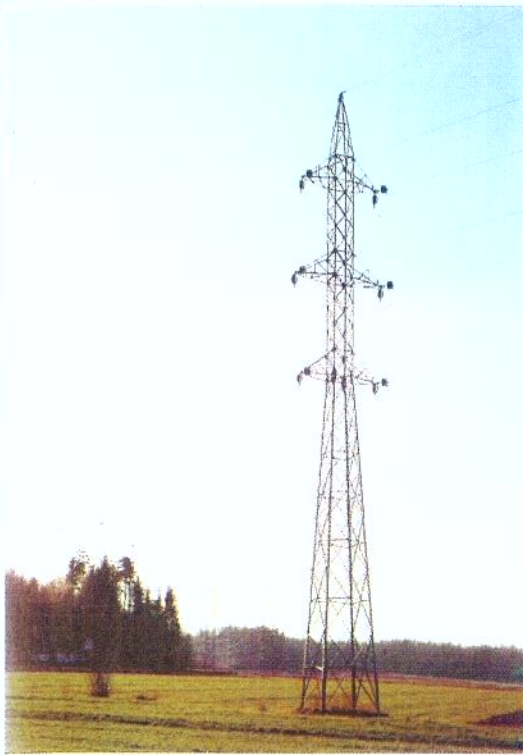

Fig. 1.1.2. 110 kV switchgear

Fig. 1.1.3. 110 kV substation

DV 2 x 20 kV iz RTP Radenoi

Stožer DV 110 kV

Stožer DV 110 kV

Торњ на Шкољакском језиру

Торњ на Шкољакском језиру

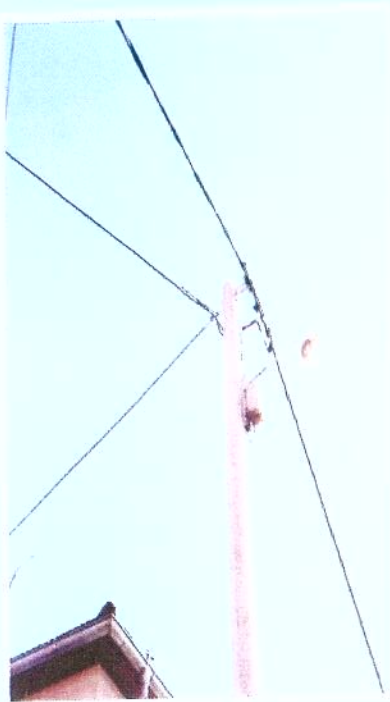

Торњ на Шкољакском језиру

Рис. 1.1. Установки для монтажа

Casa de vacanțe — Ploiești

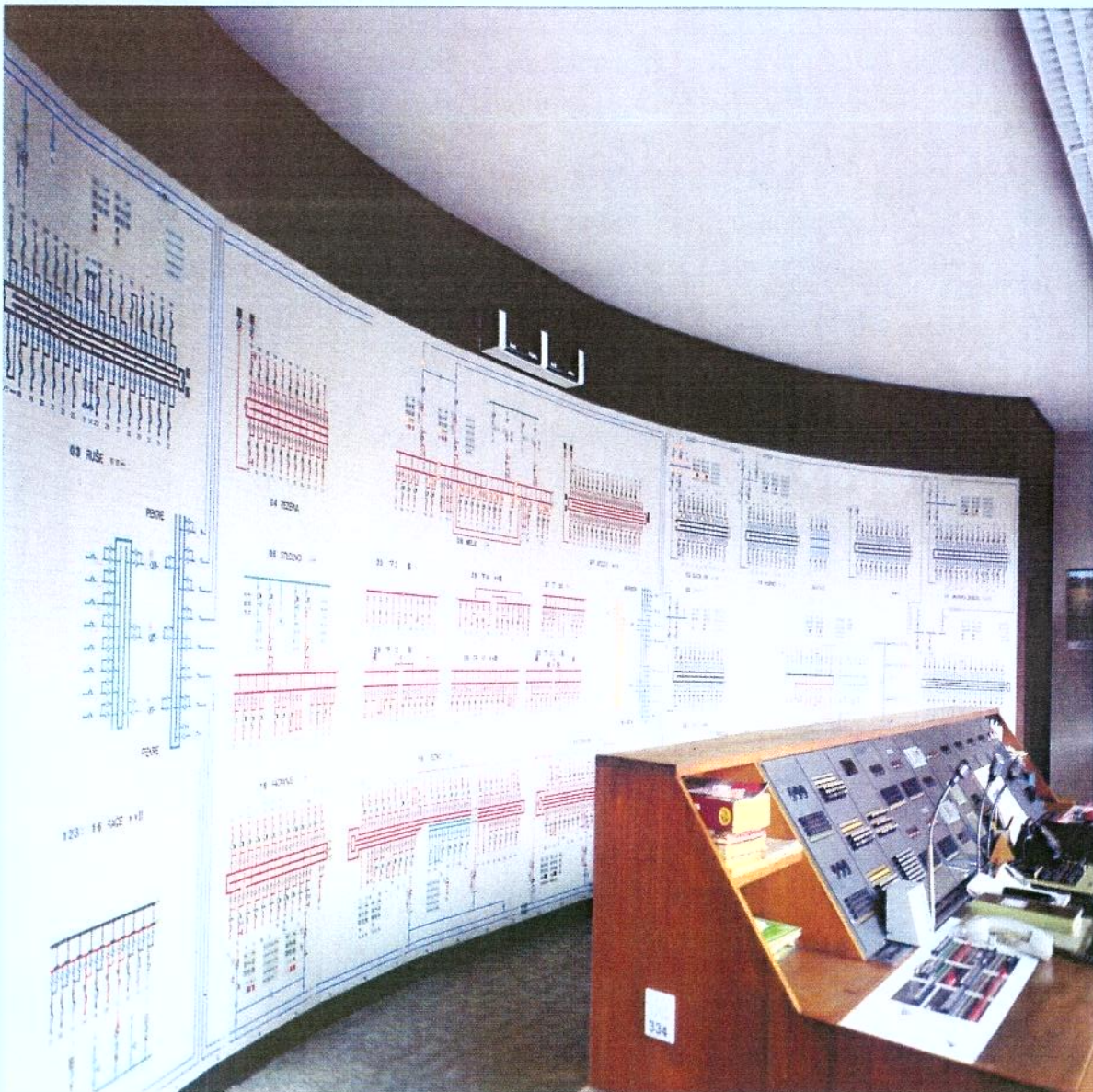

Palatul Culturii — Iași

Electronic Design - Railway

Uredniški odbor:

Alojz FRAS, dipl. el. ing.
Zmago KARNER, el. ing.
Franc KOSTREVC, ing.
Alojz MIKOLIČ, el. ing.
Robert ŠUŠEK, el. ing., dipl. oec.
Franc TROP —

Sestavke so prispevali:

Črtomir BRVAR, dipl. oec.
Adolf JURŠE, dipl. e. ing.
Zmago KARNER, el. ing.
Stanko KRAJNC
Lote MOHORKO, iur.
Franc PREŠERN, dipl. org.
mag. Ivan PRISTOVNIK, dipl. oec.
Branko PUPPIS, iur.
Peter RADULOVIC, ing.
Marjan SREŠ, org. dela

Fotografije:

Slavko TOPOLOVEC

Risbe:

Daniela KARNER

Podatki iz tabel in diagramov imajo samo informativni značaj in jih uradno ni dovoljeno uporabljati.

Tisk: Dravska tiskarna Maribor, 1985

Naklada: 2500 komadov

Oblikovanje: Emil Lakič

Na podlagi 7. točke prvega odstavka 38. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, štev. 43-544/83 — prečiščeno besedilo) daje Republiški komite za informacije na vlogo

ELEKTRA MARIBOR

MNENJE

da šteje jubilejna brošura (v počastitev 35. obletnice samoupravljanja in 40. obletnice obstoja) med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 38. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Univerzitetna knjižnica Maribor

107902

098504529

COBISS ©

